

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך יב, תשכ"א

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

הוא גם חסר טעם, ומכאן ההזדהות של שתי המשמעויות במקומות אחדים.

האקדמיה לא באה לקבוע שם מיוחד לתהליך הרחקת כל המלחים או כל חומרי הלוואי מן המים, אלא רק להפיכתם של מי הים למים טעימים, למים שאין בהם מידה יתרה של מלח. בין ש"תפל" פירושו חסר מלח, ובין שפירושו חסר טעם, אין זה הביטוי שראוי להשתמש בו כאן. מים כאלה נקראים בעברית "מים מתוקים", וכן בלשונות אחרות. וכן מצאנו בדברי חז"ל: "אדם גדול הוא והוא יודע למתק את הים הגדול" (ירושלמי, עבודה זרה ב, ח), "אמר ליה ר' יהושע וכי מימי אוקינוס לא מים מלוחים הן? א"ל מתמתקים הן בעבים" (בראשית רבה יג).

תיקון והערה

ברשימתו של מ' בן אשר "יחיד — יחיד" (לשוננו לעם קי"א) נשמטה שורה אחת ובה מובאה חשובה לענין הנדון. אחר המובאות מירושלמי מעשרות וממשנת כלאים יש לקרוא: וכן: הברכה... "נאמרת יחידית ברוב ימי המשתה (רש"י, כתובות ח ע"א); והרי משפט זה דומה במבנהו התחבירי למובא שבספר הנ"ל ("המהלך בדרך יחיד") והוספת ת מעידה כמאה עדים, שלפנינו שם תואר, ולא תואר-הפועל.

לעצם הנושא מעיר מר ראובן מירקין :

ברצוני להעיר, בעקבות הרשימה העוסקת במעמדן המורפולוגי והתחבירי של הצורות יחיד — יחידי (לשוננו לעם, אב, תש"ד), כי במילונים של בן-יהודה ושל גור וכן באוצר לשון המשנה לקאסאווסקי לא מצאתי אפילו דוגמה אחת של אי-התאמה במין ובמספר בין הצורה יחיד, בשימושה כמתאר-מצב, לבין השם אשר את מצבו היא מתארת. יתר על כן, בכל הדוגמאות, שבהן משמשת הצורה יחידי כמתאר-מצב, לא מצאתי אפילו דוגמה אחת, שבה השם המתואר מופיע בצורת ריבוי: המה לך בדרך יחידי (אבות ג, ד); אשה אחת, אשת ישראל רגילת להתייחד בבתי גוים לפעמים בלילה כמו ביום ע"י סרסרות ומשא ומתן וכו' ועי"כ באתה הרבה פעמים לידי תפיסה שנחבשה יחידית בן הגוים ימים ושבועים (שו"ת תרומת הדשן, רמב).

אם אמנם כך המצב בלשון המקורות, הרי שיש חידוש בדוגמה הבאה, הלקוחה מתוך אחד מסיפורי עגנון: "קול רגלי אשה נשמע בחצר. הירשל נתחלחל ושאל, מי כאן? חייך סטאך ואמר מאותן שמפחדות להיות יחידי בלילה והיא הולכת להיכן שרגליה טוענות אותה (סיפור פשוט, סוף הפרק השבעה-עשר).